

Antonio Baruffa, *Giovanni Battista de Rossi. L'archeologo esploratore delle Catacombe*, Libreria Editrice Vaticana, Città del Vaticano 1994, ss. 232 + 18 il.

Giovanni Battista de Rossi (1822–1894), nazywany „ojcem archeologii chrześcijańskiej”, wszedł na stałe do ogólnoludzkiego dziedzictwa cywilizacyjnego i kulturowego. Stał się sławny zwłaszcza z racji odkrycia katakumb św. Kaliksta w Rzymie, podobnie jak Heinrich Schlimann po zlokalizowaniu i odkryciu Troi i innych sławnych historycznych rarytasów. W 1994 r. przypadła setna rocznica śmierci de Rossiego. Oprócz tego, że był to człowiek obdarzony niezwykłą intuicją, był ponadto wielkim erudytą i autorem licznych studiów z zakresu archeologii chrześcijańskiej. W związku z tą rocznicą zorganizowano XIII Międzynarodowy Kongres Archeologiczny w Splicie i w Porecu (Chorwacja) we wrześniu 1994 r.; wygłoszono tam wiele referatów. Powstało też kilka książek i napisano liczne artykuły poświęcone osobie de Rossiego.

Po stu latach od śmierci de Rossiego, bez zamiaru powielania jego oficjalnych biografii, napisanych w przeszłości przez P. M. Baumgartena pt. *Giovanni Battista de Rossi, fondatore dell'archeologia sacra*, Roma 1892 i o. Marucchiego, *Giovanni Battista de Rossi. Cenni biografici*, Roma 1903, aczkolwiek korzystając z tych jak i innych świadectw, takich, jak np. *Album Giovanni Battista de Rossi*, Roma 1892, opracowanego przez uczniów wielkiego archeologa: Marucchiego i Wilperta, a także ze studium zatytułowanego *Note storico-biografiche di archeologia cristiana* pod red. kard. G. Ferretto, Città del Vaticano 1942 oraz jedyne numeru opublikowanego z okazji setnej rocznicy założenia Komisji Archeologicznej przy Watykanie pt. *Collegium Cultorum Martyrum*, oto ukazała się książka Antoniego Baruffy SDB, sekretarza Papieskiej Komisji Archeologicznej, a zarazem profesora Papieskiego Uniwersytetu Salezjańskiego w Rzymie, którą prezentujemy.

Jest to biografia de Rossiego, ale o dość specyficznym charakterze. Przeznaczona jest ona bowiem nie tyle dla znawców archeologii chrześcijańskiej, ale dla czytelników nie będących specjalistami w tej dziedzinie, zwłaszcza dla młodych. Jak słusznie zauważa we wprowadzeniu do tej publikacji prof. F. Bisconti, jest to książka napisana prosto, skierowana do młodzieży i do osób interesujących się atmosferą towarzyszącą wielkim odkryciom, których dokonano w ubiegłym wieku (s. 7). Zadziwia obecność wielu anegdot, świadectw, wielość cytowanych listów, a także „poezji” z lat młodości wielkiego archeologa, różnych szczegółów, w jakie obfituje codzienne życie każdego człowieka, sprawozdań z różnych przyjęć i uczt, organizowanych ku czci tego niezwykłego badacza. Są w tej książce przywołane jakby na żywo świadectwa jego krewnych, przyjaciół, uczonych, z którymi się spotykał i utrzymywał korespondencję, jak i jego wychowanków.

Kto weźmie do ręki tę książkę, spostrzeże się bardzo szybko, że ma do czynienia z osobą niezwykłą i oryginalną, którą był niewątpliwie G. B. de Rossi. Autor książki z całą prostotą wyznaje, że w jej opracowaniu pomogły mu bardzo kontakty z żyjącą prawniczką wielkiego archeologa – Marią Luizą Barigioni Pereira Santiago Orselli, a także z jego córką Lucyną, jak i z innymi członkami jego rodziny. W kontaktach z tymi osobami mógł dowiedzieć się wielu interesujących rzeczy, dotychczas nie znanych szerszemu ogółowi, a które za ich przyzwoleniem mógł swobodnie opublikować.

Należy żywić nadzieję, że być może książka Antoniego Baruffy, zostanie w niedługim czasie przetłumaczona na język polski i wydana.

ks. Jan Gliściński SDB